

21 de març del 2022

Impacte econòmic

del conflicte entre Rússia i Ucraïna

Novetats del 14/03/2022 al 22/3/2022	3
Resum executiu.....	7
1. Conflicte entre Rússia i Ucraïna.....	10
1.1. Antecedents: annexió de Crimea.....	10
1.2. Estat de la situació.....	10
1.2.1. Posicionament geopolític dels països	10
1.2.2. Impacte migratori.....	13
1.2.3. Sancions aplicades pels principals països occidentals a Rússia.....	14
1.2.3.1. Sancions financeres	15
1.2.3.2. Sancions comercials	16
1.2.3.3. Sancions energètiques.....	16
1.2.4. Sancions aplicades per Rússia als països occidentals.....	17
1.3. Repercussions econòmiques globals.....	17
1.3.1. Seguretat alimentària.....	17
1.3.2. Augment dels preus de l'energia.....	20
1.3.3. Matèries primeres crítiques	21
1.3.4. Disrupcions en les cadenes de subministrament.....	22
1.3.5. Atacs cibernètics	24
1.3.6. Impactes macroeconòmics	24
1.4. Afectació a Catalunya.....	26
1.4.1. Relacions comercials i inversió estrangera entre Catalunya i Rússia	26
1.4.2. Relacions comercials i inversió estrangera entre Catalunya i Ucraïna.....	31
1.4.3. Disrupcions en les cadenes de subministrament.....	35
1.4.4. Diversificació del subministrament a altres països.....	36
1.4.5. Conclusions de l'afectació econòmica per a Catalunya	38

Novetats del 14/03/2022 al 21/3/2022

Posicionament geopolític dels països

- Els líders de Polònia, la República Txeca i Eslovènia es van reunir dimarts a la nit a Kíev amb el president ucraïnès, Volodymyr Zelensky, en una mostra de solidaritat europea. És la visita més important a Kíev des que Rússia va envair el país.
- El Consell Europeu celebrarà una reunió extraordinària els propers 24 i 25 de març en què també hi assistirà com a convidat el president dels Estats Units, Joe Biden. Sobre la taula hi haurà la qüestió energètica.
- Joe Biden assistirà també a la cimera de líders de l'OTAN per debatre la manera de reforçar el suport a Ucraïna i reforçar el flanc oriental de l'OTAN amb un major desplegament militar.
- El sistema financer rus ha quedat desconnectat del sistema SWIFT. També es preveu suspendre els drets de Rússia com a membre de les principals institucions financeres multilaterals, inclosos l'FMI i el Banc Mundial per tal que no pugui obtenir finançament, préstecs o cap altre benefici d'aquestes institucions
- L'FMI ha aprovat un préstec d'emergència de 1.400 milions de dòlars a Ucraïna (1.275 milions d'euros).
- Barcelona compta amb un dels quatre grans centres d'acollida d'ucraïnesos de l'estat (el macrocentre s'ubica al Palau 7 de Fira de Barcelona). Fins al moment s'estima un èxode de més de 3 milions d'ucraïnesos (al voltant del 7% de la població). La majoria s'han dirigit a Polònia (1,9 milions de refugiats), seguit de Moldàvia (344.000) i Hongria (273.000).

Seguretat alimentària

- Els països productors de cereals comencen a aplicar restriccions a l'exportació. Hongria ha imposat controls a les exportacions de cereals, mentre que Turquia, Argentina, Sèrbia i Egipte han imposat prohibicions a les exportacions.
- El Ministeri d'Agricultura ha emès una resolució on es flexibilitzen temporalment els requisits per importar blat de moro de l'Argentina i el Brasil i es preveu que properament també es faci amb el gira-sol. La Comissió Europea està estudiant suprimir temporalment el requisit de deixar una part de les terres de cultiu fora de la producció per contribuir a la protecció de la naturalesa, i utilitzar-la per cultivar pinsos.
- La seguretat alimentària no està garantida a l'Àfrica. L'ONU alerta que la situació és particularment greu a 18 països de l'Àfrica.
- El preu mundial del blat s'ha disparat fins a assolir màxims històrics a principis de març. Tot i que els darrers dies s'ha moderat lleugerament, el preu és manté un 70% per sobre de l'existent fa un any. El preu del blat de moro, en canvi, segueix sense canvis, prop del seu màxim històric (amb un augment del 38% interanual).

Energia

- Els preus de l'energia van assolir màxims històrics el 8-9 de març, tot i que els darrers dies s'han corregit a la baixa. El Brent es situa al voltant dels 112 dòlars/barril i el carbó al voltant dels 335 dòlars/tona; el gas natural (TTF) és el que s'ha corregit més a la baixa fins els 98 euros el MWh (tot i que segueix sent sis vegades superior al preu de fa un any).
- El preu de l'electricitat a Espanya va assolir màxims històrics el 8 de març fins els 545 euros/MWh (en determinades franges horàries escalarà fins als 700 euros). Fa un any amb prou feines superava els 54 euros. Els darrers dies s'ha corregit i se situa al voltant dels 230 euros el MWh.
- La dependència del gas rus és molt elevada en els països centreeuropeus: el percentatge d'importacions de gas provinent de Rússia és del 100% en el cas de Bulgària, el 80% a Polònia, al voltant del 60% a Àustria i Hongria, el 50% a Alemanya i el 40% a Itàlia.
- Alemanya ha anunciat que ha tancat un acord de subministrament de gas a llarg termini amb Qatar en la seva estratègia de cerca de proveïdors de gas alternatius a Rússia.
- Es preveu que el Consell Europeu acordi una solució per limitar l'alça del preu de la llum en la propera reunió del 24-25 de març.
- Segons l'Agència Internacional de l'Energia, la producció russa de petroli podria reduir-se una quarta part (3 milions de barrils diaris) a partir de l'abril, degut al boicot i les restriccions. Com a conseqüència, l'AIE preveu que, tot i que l'excedent d'Àrab Saudita i els Emirats Àrabs Units compensi part del dèficit rus, l'oferta mundial no assolirà la demanda el segon i tercer trimestre de l'any.

Matèries primeres crítiques

- Els preus de les matèries primeres crítiques (alumini, níquel, zinc, coure, platí, estany i pal·ladi) van assolir nivells rècord entre el 4 i el 8 de març. En els darrers dies els preus s'han moderat tot i que es mantenen en nivells molt superiors als de fa un any.
- El govern australià ha donat un nou impuls a la indústria incipient dels minerals crítics i les terres rares del país per reforçar la cadena de subministrament fora de la Xina. Entre elles, una refineria de material per a bateries, una instal·lació de separació de terres rares i una mina de vanadi. Austràlia produeix aproximadament la meitat del liti del món i és el segon productor de cobalt i el quart de terres rares.

Disrupcions en les cadenes de subministrament

- El sector agrari es veu afectat per les sancions i l'augment de preus dels fertilitzants. Rússia és el primer exportador mundial de fertilitzants nitrogenats i segon proveïdor de fertilitzants potàssics i fosforats (el 30% de les importacions de fertilitzants de la UE procedeixen de Rússia).

Impacte econòmic del conflicte entre Rússia i Ucraïna

- Els sectors de la siderúrgia i la metal·lúrgia es veuen afectats per l'augment dels preus de l'energia i de matèries primeres com l'alumini i l'acer, així com per la interrupció del subministrament de ferro i acer provinents de Rússia per les sancions i d'Ucraïna pels efectes de la guerra. Algunes empreses siderúrgiques i del metall han hagut d'aturar parcialment la producció.
- Les empreses petroquímiques d'Europa i l'Àsia es veuen afectades per la pujada dels preus de la nafta, que s'obté del petroli cru i s'utilitza per fabricar resines i plàstics. Gairebé la meitat de les importacions europees de nafta procedeixen de Rússia.
- El sector de l'automoció es veu afectat per les disrupcions en les cadenes de valor i l'augment de preus de matèries primeres crítiques com el neó (prové bàsicament d'Ucraïna), indispensable pels xips i semiconductors, o el paladí (prové de Rússia), clau per a l'electrificació dels vehicles, així com l'acer, l'alumini, plàstics o vidre. Addicionalment el sector es veu afectat per la manca d'arnesos utilitzats per unir el cablejat elèctric (Ucraïna representa una cinquena part del subministrament europeu d'arnesos). Es calcula que els costos globals dels fabricants de vehicles podrien augmentar fins a una cinquena part en els propers mesos.
- El sector logístic i del transport es veu afectat per la pujada dels preus dels carburants. Els combustibles representen el 50% dels costos de les companyies navilières i el 20-35% dels costos de l'aviació. A Espanya i Itàlia hi ha hagut aturades convocades pels transportistes amb repercussions en les cadenes de subministrament nacionals.

Atacs cibernètics

- Els grans bancs temen que el sistema SWIFT s'enfronti a una amenaça creixent d'atacs cibernètics russos. Existeix una gran preocupació ja que això afectaria de forma molt important a la xarxa financera global.

Impactes macroeconòmics

- L'OCDE calcula que la guerra retallarà 1 punt percentual el creixement del PIB mundial el 2022.
- La Unió Europea seria de les regions més afectades. Les primeres estimacions de l'impacte de la guerra entre Rússia i Ucraïna apunten a una reducció d'entre 1 i 2 punts percentuals del PIB de la zona euro respecte l'estimació de desembre, segons el BCE; i d'1,4 punts percentuals del PIB segons l'OCDE.
- Brussel·les estudiarà al maig si amplia la suspensió de les normes fiscals un any més, fins al 2024.
- Els EUA poden sortir de la guerra amb un dany "moderat", amb una revisió del PIB a la baixa d'entre 0,8 punts percentuals (OCDE) i 1,2 punts percentuals (Fed).
- En el cas de Rússia i Ucraïna, les previsions són devastadores. Pel que fa a Rússia, el seu propi Banc Central pronostica una contracció del PIB del 9% pel 2022, tot i que algunes institucions com l'OCDE i l'IIF (Institut Internacional de Finances) són més pessimistes i estimen una caiguda de fins el 10% i 15% respectivament. Pel que fa a Ucraïna, l'FMI

augura una caiguda del PIB que pot assolir el 25%-35% en funció del desenllaç de la guerra.

- Les sancions aplicades pels països occidentals han precipitat que més de 400 empreses multinacionals abandonin o aturin temporalment la seva activitat a Rússia. Un 44% han suspès temporalment la seva activitat, el 35% han decidit retirar-se del país permanentment i el 20% han optat per quedar-se al país però aturar les inversions.

Resum executiu

- Els principals països occidentals han donat suport a Ucraïna i estan coordinant una sèrie de sancions a Rússia que tenen per objectiu desestabilitzar el sistema financer rus, desconnectar els principals sectors de Rússia de la tecnologia d'avantguarda i congelar els actius dels principals oligarques i mandataris del govern rus, inclosos el president Putin i els membres de la дума.
- El conflicte entre Rússia i Ucraïna constitueix “un canvi tectònic a la història europea”, fins al punt que es pugui arribar a una situació semblant a la viscuda durant la Guerra Freda. Aquest canvi de paradigma ha portat a la UE a assumir una major autonomia estratègica respecte la seguretat i defensa i adoptar noves mesures per reduir les dependències.
- Ucraïna, Geòrgia i Moldàvia han sol·licitat l'ingrés a la UE. La Comissió Europea ha iniciat el procés i elaborarà un dictamen sobre les sol·licituds d'adhesió. Tanmateix, la possible adhesió dels tres països no seria a curt termini degut a la complexitat d'aquests processos.
- El sistema financer rus ha estat el primer gran objectiu de les potències occidentals, amb el Banc Central de Rússia i els principals bancs comercials russos com els més afectats. A més, el sistema financer rus ha quedat desconnectat del sistema SWIFT.
- L'aïllament de Rússia de les institucions europees es fa palès amb la seva sortida del Consell d'Europa.
- Les sancions també inclouen els sectors de l'energia, el transport, la tecnologia i la política de visats. La UE ha prohibit les exportacions de productes i tecnologies específiques per refinar petroli i serveis relacionats, així com noves inversions al sector energètic de Rússia. També ha prohibit les exportacions de productes i tecnologies per a l'aviació, la indústria espacial i el sector marítim, l'exportació d'articles de luxe i la importació de productes clau del sector del ferro i l'acer procedents de Rússia.
- Els Estats Units han vetat les importacions de petroli, gas i carbó procedents de Rússia així com altres productes com el vodka, caviar, peix i marisc i diamants. El Regne Unit prohibirà les importacions de petroli rus i la UE ha presentat un pla energètic per tal de reduir en dos terços les importacions de gas rus de cara a finals d'any.
- Les potències del G7 han acordat denegar a Rússia l'estatus de “Nació Més Afavorida” als mercats, cosa que revocarà els beneficis de Rússia com a membre de l'OMC.
- Com a resposta, el govern rus ha prohibit l'exportació de 200 articles a Occident. La llista inclou equips tecnològics, de telecomunicacions, equips mèdics, vehicles, maquinària agrícola i equips elèctrics, entre d'altres. Així mateix, amenaça amb nacionalitzar els actius d'aquelles empreses estrangeres que vulguin abandonar el país.
- La Xina, a través de l'acord sino-rus signat a principis de febrer, pot actuar com a salvavides econòmic per a Rússia. Tanmateix, la Xina no pot substituir a Europa com a mercat clau de Rússia a curt termini.
- La inestabilitat geopolítica i les sancions estan dificultant el moviment de capitals i el comerç internacional. A nivell global, les conseqüències indirectes de la invasió de Rússia

a Ucraïna són superiors als impactes directes de la reducció del comerç amb Rússia, les sancions econòmiques imposades a Moscou i el contagi financer. L'OCDE calcula que la guerra retallarà 1 punt percentual el creixement del PIB mundial el 2022.

- La Unió Europea seria de les regions més afectades. Les primeres estimacions apunten a una reducció de 1,4 punts percentuals del PIB de la zona euro respecte l'estimació de desembre. Per contra, els EUA poden sortir de la guerra amb un dany més moderat (-0,8 punts percentuals).
- Les previsions econòmiques per Rússia i Ucraïna són devastadores. A Rússia es preveu una contracció del PIB d'entre el 9%-15% pel 2022. Pel que fa a Ucraïna, la caiguda pot assolir el 25%-35% en funció del desenllaç de la guerra.
- La seguretat alimentària europea no està amenaçada. No obstant això, Europa té una gran dependència de certs productes d'Ucraïna: blat de moro, oli de gira-sol i colza.
- Les interrupcions del subministrament de cereals estan afectant les granges de porcs i pollastres, amb un augment de preus molt important que afecta de manera molt rellevant els costos per l'alimentació animal i humana.
- Més enllà de la UE, hi ha altres països molt afectats per la interrupció del subministrament de cereals i el seu augment de preus, com el Líban, Turquia, Tunísia, el Iemen, Líbia, Egipte, Malàisia, Indonèsia, Bangladesh o el Pakistan. Cal recordar que l'augment dels preus de cereals el 2010 va ser la guspira de la Primavera Àrab. L'ONU alerta que la situació és particularment greu a 18 països de l'Àfrica.
- Rússia és el principal exportador mundial de gas i el segon de petroli. Les disrupcions en el sector energètic han disparat els preus dels combustibles fòssils i de l'energia elèctrica, que assoleixen màxims històrics.
- La Comissió Europea ha anunciat que estudiarà totes les mesures d'emergència possibles per tal de limitar l'efecte contagi dels preus del gas en els de l'electricitat. A finals del mes de març, la Comissió Europea comunicarà les noves mesures a adoptar.
- Els preus de les matèries primeres crítiques com l'alumini, níquel, zinc, estany i pal·ladi (Rússia n'és el principal productor) han assolit nivells rècord, que estan afectant, de nou, el sector electrònic i del vehicle elèctric. També augmenta el preu del neó, provinent bàsicament d'Ucraïna, bàsic per la indústria dels xips.
- Les cadenes de subministrament europees que tenen connexions amb el mar Negre, Rússia i Ucraïna estan seriosament afectades degut al conflicte bèl·lic, i la suspensió del trànsit marítim amb Rússia per part de les principals navilieres occidentals, el tancament de l'espai aeri entre els països occidentals i Rússia i les disrupcions per ferrocarril.
- Pel que fa a Catalunya, les conseqüències indirectes del conflicte són molt més substancials que les directes. L'augment de preus dels cereals i de l'energia agreuja l'espiral inflacionista a Catalunya i pot comprometre la viabilitat de moltes pimes.
- El pes de les exportacions catalanes a Rússia i Ucraïna respecte el total exportat és poc rellevant. Tanmateix, les empreses exportadores de sectors concrets com peces de vestir, maquinària i béns d'equip, perfumeria i cosmètica, i plàstics es poden veure afectades

per les sancions, les disrupcions en les cadenes de subministrament i l'aturada de l'activitat.

- L'afectació és més rellevant pel que fa a les importacions de Catalunya del blat de moro i l'oli de gira-sol provinents d'Ucraïna, ja que n'és el principal proveïdor i, per tant, les empreses catalanes haurien de substituir la importació d'Ucraïna amb la diversificació de les compres a altres països: els Estats Units, l'Argentina, Hongria o Polònia en el cas del blat de moro i Hongria, l'Argentina, Alemanya, Bèlgica, Romania o Sèrbia pel que fa a l'oli de gira-sol. El Ministeri d'Agricultura ha emès una resolució on es flexibilitzen temporalment els requisits per importar blat de moro de l'Argentina i el Brasil i es preveu que properament també es faci amb el gira-sol.
- Si bé Catalunya ja ha rebut la major part dels cereals provinents d'Ucraïna necessaris per al 2022, el subministrament es pot veure seriosament afectat de cara al segon semestre de l'any.
- Pel que fa als combustibles provinents de Rússia, la importació està molt més diversificada i l'afectació en el subministrament serà menor. Catalunya no depèn energèticament de Rússia. Tanmateix, el fort augment dels preus de l'energia (petroli i gas) agreujarà l'espiral inflacionista.
- Els sectors més afectats són el ramader i el càrnic, la indústria alimentària, així com les empreses intensives en energia (siderúrgia, metal·lúrgia, química, paper, plàstics, fertilitzants) i l'automoció. Addicionalment, el sector pesquer i el sector logístic també es veuen afectats per l'alt preu dels carburants. A més, el sector turístic està patint la cancel·lació de vols de turistes russos i ucraïnesos a l'estiu i es veurà afectat per la incertesa de la guerra i la pèrdua de capacitat adquisitiva dels turistes europeus i nacionals.

1. Conflicte entre Rússia i Ucraïna

1.1. Antecedents: annexió de Crimea

- Com a resposta a l'annexió de Crimea per part de Rússia el març del 2014, la UE va imposar sancions a oficials russos i ucraïnesos (congelament d'actius i prohibició per viatjar), prohibicions a les importacions originàries de Crimea i Sebastòpol, i sancions econòmiques que afectaven els intercanvis amb Rússia en sectors econòmics concrets (institucions financeres públiques, comerç d'armes i restricció de l'accés rus a algunes tecnologies, especialment en l'àmbit del sector petrolier).
- A l'agost del 2014, Rússia va respondre amb prohibicions a la importació de certs productes agroalimentaris als països membres de la UE, els Estats Units, el Canadà, Austràlia i Noruega. Aquests productes inclouen: carn de porc i bovina; peix i crustacis (amb excepcions); llet i productes làctics (excloent els productes sense lactosa); verdures i arrels comestibles (excloent algunes llavors); fruites i fruits secs.
- Aquest veto rus segueix vigent actualment. A Catalunya, va afectar les exportacions de fruita i carn de porc a Rússia. Tanmateix, les empreses catalanes dels sectors van reorientar les seves exportacions a altres mercats com, per exemple, la carn de porc als països asiàtics.
- En aquell moment, l'annexió de Crimea també va afectar les cadenes de subministrament europees que tenien connexions amb el mar Negre, especialment pel que fa a l'energia.

1.2. Estat de la situació

1.2.1. Posicionament geopolític dels països

- L'Assemblea General de l'ONU va votar dimecres 2 de març l'aturada immediata de l'atac de Moscou a Ucraïna i la retirada de totes les tropes russes. 141 països hi van votar a favor i 5 ho van fer en contra (Rússia, Bielorrússia, Síria, Corea del Nord i Eritrea), mentre que 34 s'hi van abstenir, entre els quals destaquen la Xina, l'Índia, l'Iran o Sud-àfrica.
- Els principals països occidentals (els Estats Units, la UE, el Regne Unit, el Canadà, el Japó, Corea del Sud i Austràlia) han donat suport a Ucraïna i estan coordinant una sèrie de sancions financeres i econòmiques a Rússia amb l'objectiu de desestabilitzar i aïllar el país.
- Suïssa ha decidit trencar amb la seva estricta política de neutralitat històrica i s'ha sumat a les sancions de la UE contra Rússia, incloses les dirigides a Vladimir Putin i la seva

riquesa personal. Cal tenir en compte que Suïssa és un dels principals centres mundials on es concentra la riquesa dels principals oligarques russos.

- Els Estats Units, el Regne Unit, la UE, Austràlia i el Canadà, a més, han decidit donar suport militar a Ucraïna. En el cas de la UE, per primera vegada a la seva història, organitza i finança, amb 500 milions d'euros, l'aprovisionament d'armes en una guerra a un país tercer. A banda, diversos estats membres de la UE han enviat armament a Ucraïna. Hi destaca el cas d'Alemanya que, per primera vegada des del final de la Segona Guerra Mundial, ha enviat armes a una zona de conflicte. Addicionalment, el canceller alemany Olaf Scholz ha anunciat un fons de 100.000 milions d'euros per modernitzar l'exèrcit. Aquestes decisions, juntament amb la paralització del gasoducte Nord Stream 2, marquen un canvi en la política exterior alemanya.
- També institucions econòmiques internacionals estant prenent mesures de suport a Ucraïna. L'FMI ha aprovat un préstec d'emergència de 1.400 milions de dòlars (1.275 milions d'euros).
- Ucraïna, Geòrgia i Moldàvia han sol·licitat l'ingrés a la UE. La Comissió Europea ha iniciat el procés i elaborarà un dictamen sobre les sol·licituds d'adhesió. Tanmateix, la possible adhesió dels tres països no seria a curt termini degut a la complexitat d'aquests processos.
- La Xina juga a un complex equilibri, ja que d'una banda no condemna la invasió i culpa als Estats Units i l'OTAN del conflicte i, d'altra banda, subratlla la necessitat de que el conflicte es resolgui per la via diplomàtica. La Xina, a través de l'acord sino-rus signat a principis de febrer, pot actuar com a salvavides econòmic de Rússia, sobretot a través d'acords de compra de matèries primeres (petroli, gas, carbó i cereals) i de préstecs, tractant alhora d'evitar danys als seus propis interessos econòmics i financers. Rússia és, amb diferència, el receptor de préstecs més important d'institucions del sector oficial de Pequín, amb un total de 151.000 milions de dòlars entre el 2000 i el 2017, segons AidData. La Xina representa el 14% de les vendes exteriors de Rússia, però segons S&P, no pot substituir a Europa com a mercat clau de Rússia a curt termini.
- Per la seva banda, l'Índia no ha aplicat sancions a Rússia degut a la seva dependència militar (el 60-70% del material militar indi és d'origen rus) en un moment de tensió amb la Xina. Aquest moviment pot incomodar els tres altres països del Quad (els Estats Units, el Japó i Austràlia), que tenen una estratègia conjunta per limitar l'augment del poder de la Xina al Pacífic.
- Turquia, membre de l'OTAN, ha canviat la seva retòrica per qualificar de «guerra» la invasió de Rússia a Ucraïna i s'ha compromès a aplicar la Convenció de Montreux que podria limitar el trànsit de vaixells de guerra, inclosos els russos, des del Mediterrani al mar Negre. Tanmateix, és poc probable que Turquia s'uneixi als països occidentals en l'aplicació de sancions a Rússia, ja que depèn del gas rus (el 33% del gas és importat de Rússia) i del blat rus (el 70% del blat és importat de Rússia) i tenen bones relacions en matèria de defensa (Rússia ha venut armament a Turquia recentment i tenen interessos conjunts a Síria). Turquia ha adoptat, de moment, una posició mediatra en el conflicte.
- La neutralitat d'aplicar sancions dels països del Golf respecte el conflicte entre Rússia i Ucraïna reflecteix els llaços que tenen amb Rússia. Els Emirats Àrabs Units i l'Àrabia

Saudita, aliats dels Estats Units, mantenen de moment la cooperació amb Moscou en qüestions energètiques.

- Per la seva banda, l'Iran, que tampoc s'ha posicionat en l'àmbit de les sancions, podria tenir un rol important si fructifiquen les converses amb els Estats Units per arribar a un nou acord nuclear que permeti eliminar l'embargament petrolier, que alliberaria prop de 2 milions de barrils al dia a mitjà termini. L'Iran també podria oferir les seves reserves de gas als països europeus.
- El conflicte entre Rússia i Ucraïna constitueix "un canvi tectònic a la història europea", segons el Consell Europeu. Aquesta guerra marca un abans i un després en les relacions entre les grans potències, fins al punt que es pugui arribar a una situació semblant a la viscuda durant la Guerra Freda.
- Rússia s'ha retirat del Consell d'Europa, una clara mostra del trencament de les relacions amb Occident i del potencial aïllament de Rússia de les institucions internacionals. El mecanisme de sortida implica també la renúncia a la Carta del Consell d'Europa i el Conveni Europeu de Drets Humans, cosa que la deixa fora de l'àmbit del Tribunal Europeu de Drets Humans (TEDH).
- El potencial procés de desacoblament entre Occident i Rússia s'uneix a les tensions dels darrers anys entre Occident i la Xina, la qual cosa pot amenaçar seriosament la integració econòmica global. Les potències del G7, amb els Estats Units i la Unió Europea al capdavant, han estret llaços i tornen a posar els valors occidentals al centre, mentre que Rússia i la Xina s'hi allunyen amb la voluntat de crear el seu propi espai d'influència.
- Aquest canvi de paradigma ha portat a la UE a assumir una major autonomia estratègica respecte la seguretat i defensa i adoptar noves mesures per reduir les dependències i dissenyar un nou model de creixement. En la reunió extraordinària del Consell Europeu del 10 i 11 de març s'han abordat tres dimensions clau:
 - Reforç de les capacitats de defensa. S'ha acordat invertir més en capacitats de defensa i tecnologies innovadores. La Brúixola Estratègica, que es presentarà en breu, serà l'eix central d'aquesta estratègia.
 - Reducció de la dependència energètica. La voluntat és accelerar la reducció de la dependència dels combustibles fòssils, amb l'energia neta al centre. El pla REPowerEU, que s'adoptarà previsiblement a finals de maig, serà el programa que donarà les directrius a seguir.
 - Construir una base econòmica més sòlida, i reduir la dependència en sectors estratègics claus com les matèries primeres crítiques, els semiconductors, les tecnologies digitals, la salut i l'alimentació.
- El Consell Europeu celebrarà una reunió extraordinària els propers 24 i 25 de març en què també hi assistirà com a convidat el president dels Estats Units, Joe Biden. Sobre la taula hi haurà la qüestió energètica.
- Joe Biden assistirà també a la cimera de líders de l'OTAN per debatre la manera de reforçar el suport a Ucraïna i reforçar el flanc oriental de l'OTAN amb un major

desplegament militar. L'OTAN, en els darrers temps qüestionada, es veurà obligada a revisar la seva concepció estratègica davant l'amenaça militar a les fronteres europees.

- Els països bàltics, Polònia, Finlàndia o Suècia, entre d'altres, han adoptat un posicionament defensiu en la invasió russa d'Ucraïna davant l'amenaça que pugui succeir un fet similar en el seu territori. Suècia, per exemple, augmentarà fins a un 50% la seva despesa militar, mentre que la majoria de suecs i finesos volen que els seus països s'incorporin a l'OTAN.

1.2.2. Impacte migratori

- Fins al moment s'estima un èxode de més de 3 milions d'ucraïnesos (al voltant del 7% de la població). La majoria s'han dirigit a Polònia (1,9 milions de refugiats), seguit de Moldàvia (344.000) i Hongria (273.000). Es tracta de la "crisi de refugiats de més ràpid creixement" des de la Segona Guerra Mundial.
- Catalunya és la comunitat on hi ha més ciutadans ucraïnesos de tot l'Estat (unes 22.000 persones). Barcelona tindrà un dels quatre grans centres d'acollida d'ucraïnesos de l'estat (el macrocentre s'ubica al Palau 7 de Fira de Barcelona). Segons dades oficials, més de 6.000 persones, sobretot dones i nens, ja han arribat fins ara a Catalunya fugint de la guerra a Ucraïna. La Generalitat de Catalunya ha constituït un comitè tècnic per coordinar l'acció d'ajut i resposta a la situació d'Ucraïna.
- Les sancions occidentals a Rússia han accelerat la fugida de joves talents des de Rússia. El govern de Geòrgia ha informat que han arribat al país 25.000 russos els últims dies, mentre que el govern d'Armènia ha anunciat que cada dia arriben al país uns 6.000 ciutadans russos i ucraïnesos. Els russos més adinerats tenen com a principal destinació els Emirats Àrabs Units.

1.2.3. Sancions aplicades pels principals països occidentals a Rússia

- Les potències del G7 han aplicat, fins al moment, 4 paquets de sancions a les quals altres països com Suïssa, Corea del Sud o Austràlia s'hi han sumat. Les sancions són principalment financeres, econòmiques i comercials i energètiques, que pretenen aïllar Rússia econòmicament i financerament.

Taula 1. Sancions aplicades pels principals països occidentals a Rússia

Tipus de sancions	Unió Europea	Estats Units	Canadà	Regne Unit	Japó	Corea	Austràlia
FINANCERES							
Restriccions al deute sobirà	x	x	x	x	x	x	x
Sancions al Banc Central de Rússia	x	x	x	x	x	x	x
Expulsió de bancs russos del SWIFT	x	x	x	x	x	x	x
Sancions a bancs russos	x	x	x	x	x	x	x
Congelació d'actius i prohibició d'entrada a oligarques russos	x	x	x	x	x		x
ECONÒMIQUES I COMERCIALS							
Prohibició d'exportar productes d'alta tecnologia	x	x	x	x	x	x	
Prohibició d'exportar productes de luxe	x	x		x			
Prohibició d'importar productes de ferro i acer	x						
Prohibició/restricció a les importacions de béns de luxe o productes icònics, com el vodka		x		x			
Exclusió de Rússia de la condició de "Nació Més Afavorida" de l'OMC	x	x	x	x	x	x	
Tancament de l'espai aeri	x	x	x	x			
ENERGIA							
Prohibició d'exportar productes destinats al sector petroler	x	x	x		x		x
Prohibició d'importació de combustibles fòssils		x	x	x			x

1.2.3.1. Sancions financeres

El sistema financer rus ha estat el primer gran objectiu de les potències occidentals.

- El Banc Central de Rússia té prohibides les transaccions de les seves reserves així com dels seus actius a la UE, els Estats Units, el Canadà i el Regne Unit, per tal d'impedir al banc utilitzar les seves reserves per reduir l'impacte de les sancions. Es tracta d'un moviment gairebé sense precedents: els Estats Units només han sancionat anteriorment els bancs centrals de l'Iran, Veneçuela i Corea del Nord.
- La UE, els Estats Units, el Canadà i el Regne Unit han exclòs diversos bancs russos del sistema SWIFT de pagaments interbancaris internacional. La mesura impedeix que els bancs afectats puguin efectuar transaccions financeres arreu del món de manera ràpida i eficient, i afecta les transaccions de les empreses europees amb Rússia. La llista de bancs afectats són el Bank Otkritie, el Novikombank, el Promsvyazbank, el Bank Rossiya, el Sovcombank, el Vnesheconombank i el VTB Bank.
- La llista no inclou, de moment, l'Sberbank, el banc més gran de Rússia, i el Gazprombank, el seu tercer prestador més gran, estretament vinculats al sector energètic. Tanmateix, s'ha restringit l'accés de l'Sberbank a les transaccions en dòlars i s'han intervingut les seves filials europees per part de les autoritats bancàries europees, la qual cosa ha portat al banc a retirar-se del mercat europeu. Pel que fa al Gazprombank, s'han aplicat restriccions de deute i capital als Estats Units.
- A més, els Estats Units, la UE i el Regne Unit estant actuant individualment contra altres bancs comercials russos com l'Alfa-Bank (prohibició d'emetre bons, accions o préstecs a la UE i restriccions de deute), els Russian Agricultural Bank, el Credit Bank of Moscow, l'IS Bank, el Genbank i el Banc de Comerç i Desenvolupament del Mar Negre (sancions al Regne Unit).
- També es treballa per suspendre els drets de Rússia com a membre de les principals institucions financeres multilaterals, inclosos el Fons Monetari Internacional i el Banc Mundial per tal que Rússia no pugui obtenir finançament, préstecs o cap altre benefici d'aquestes institucions.
- La UE ha sancionat un total de 877 persones amb la prohibició d'entrada i congelació de fons, on s'inclouen els principals oligarques, els membres de la дума i del govern, inclòs el president rus, Vladimir Putin. A més, els diplomàtics i els empresaris deixaran de tenir un accés privilegiat a la UE (política de visats).
- La UE i els Estats Units també han inclòs militars i funcionaris del govern de Bielorrússia a la llista de congelació d'actius i prohibició de viatjar per donar suport activament a l'ofensiva militar russa contra Ucraïna, així com han exclòs tres bancs bielorrussos (Belagroprombank, Bank Dabrabyt i el Banc de Desenvolupament de la República de Bielorrússia) del SWIFT i han prohibit les transaccions amb el Banc Central de Bielorrússia.
- La UE també està considerant mesures per bloquejar l'ús dels criptoactius, que s'estan convertint en un mecanisme per eludir les sancions.

1.2.3.2. Sancions comercials

- La UE ha acordat paquets de sancions econòmiques que abasten els següents sectors:
 - Restriccions a les importacions de mercaderies originàries de Donetsk i Lugansk i al subministrament d'assistència financera, així com d'assegurances i reassegurances.
 - Prohibició d'exportacions de productes i tecnologies específiques per refinar petroli i serveis relacionats. També es prohibiran noves inversions europees al sector energètic de Rússia, que inclouran totes les inversions, transferències de tecnologia, serveis financers, etc., per a l'exploració i la producció d'energia.
 - Prohibició d'exportacions de productes i tecnologies per a l'aviació, la indústria espacial i el sector marítim, així com per a l'assistència tècnica i els serveis relacionats.
 - Limitació de l'accés de Rússia a tecnologia crucial, com ara els semiconductors o el *software* d'avantguarda.
 - Prohibició de l'exportació d'articles de luxe a Rússia i de la importació de productes clau del sector del ferro i l'acer procedents de Rússia.
 - A més, la UE ha imposat restriccions a les importacions procedents de Bielorússia que afecten la fusta, l'acer i el ferro, la potassa, el ciment, el cautxú o els combustibles (en conjunt, representen el 40% de les exportacions bielorussees a la UE).
- Els Estats Units han anunciat la prohibició d'importacions de productes com el vodka, caviar, peix i marisc i diamants.
- Les potències del G7 també han acordat, en el darrer paquet de sancions, denegar a Rússia l'estatus de "Nació Més Afavorida" als mercats, cosa que revocarà els importants beneficis de què gaudeix Rússia com a membre de l'OMC.
- Els estats membres de la UE, els Estats Units, el Regne Unit i el Canadà han tancat l'espai aeri a les companyies russes. Això suposa que els avions de propietat, registrats o controlats per una persona física o jurídica russa no poden aterrar ni enlairar-se de cap aeroport europeu ni sobrevolar-ne l'espai aeri (línies aèries com Aeroflot han suspès els vols amb Europa, el Regne Unit i el Canadà durant diverses setmanes). Moscou ha reaccionat de manera recíproca: ha tancat l'espai aeri (les línies aèries afectades no poden operar amb Rússia ni sobrevolar el país a les seves rutes cap a l'Extrem Orient).

1.2.3.3. Sancions energètiques

- Els Estats Units han anunciat la prohibició d'importacions de petroli, gas i carbó procedents de Rússia. El Regne Unit també prohibirà les importacions de petroli a finals de 2022 i estudia si fer-ho també respecte el gas. El petroli rus només representa al voltant del 8% del total importat tant pels Estats Units com pel Regne Unit.
- La UE ha presentat un pla energètic (RePowerEU) mitjançant el qual pretén reduir en dos terços les importacions de gas rus de cara a finals d'any. Per assolir aquest objectiu, la

UE es planteja cercar proveïdors alternatius i impulsar l'energia renovable i l'eficiència energètica. De cara a assegurar-ne el subministrament pel proper hivern, la Comissió proposa augmentar les reserves de gas a Europa al 90% abans de l'1 d'octubre. La Comissió Europea també ha anunciat que investigarà les distorsions de competència dels operadors de gas, en una clara al·lusió a Gazprom, que ha deixat aquest hivern les seves reserves de gas a la UE en només el 16% de la capacitat, davant d'una mitjana del 44% d'altres operadors, segons la Comissió. Rússia és el principal proveïdor dels combustibles fòssils de la UE: Rússia proveeix el 46% de les importacions de la UE de carbó, el 38% de les importacions de gas i el 26% de les importacions de cru de petroli.

- Espanya seria un dels països més ben posicionats per l'emmagatzematge de gas ja que disposa de les infraestructures necessàries. També l'existència de diverses plantes de gas líquid converteix la Península Ibèrica en un punt important per fer front a la situació.

1.2.4. Sancions aplicades per Rússia als països occidentals

- El govern rus va aprovar el 9 de març de 2022 un conjunt de mesures per prohibir temporalment (fins a finals de 2022) l'exportació d'una llista de 200 articles a l'exterior amb l'excepció dels membres de la Unió Econòmica Euroasiàtica i els territoris d'Abkhàzia i Ossètia del Sud. La llista inclou equips tecnològics, de telecomunicacions, equips mèdics, vehicles, maquinària agrícola i equips elèctrics, entre d'altres.
- Aquest mateix dia, el govern rus també va aprovar una primera proposta per nacionalitzar provisionalment els actius de les empreses estrangeres que abandonin el país arran de les sancions econòmiques contra Rússia. La mesura afectaria les empreses el capital de les quals pertanyi almenys en un 25% a persones jurídiques de països que Rússia considera hostils arran de les sancions. El procés consistiria en què les empreses que anunciïn que volen abandonar el país, disposaran de 5 dies per fer marxa enrere i reprendre l'activitat, o bé vendre les accions. En cas contrari, un jutjat designaria una administració externa provisional sota control governamental durant tres mesos i posteriorment es posarien a subhasta les accions de la nova organització i es liquidaria l'antiga.

1.3. Repercussions econòmiques globals

1.3.1. Seguretat alimentària

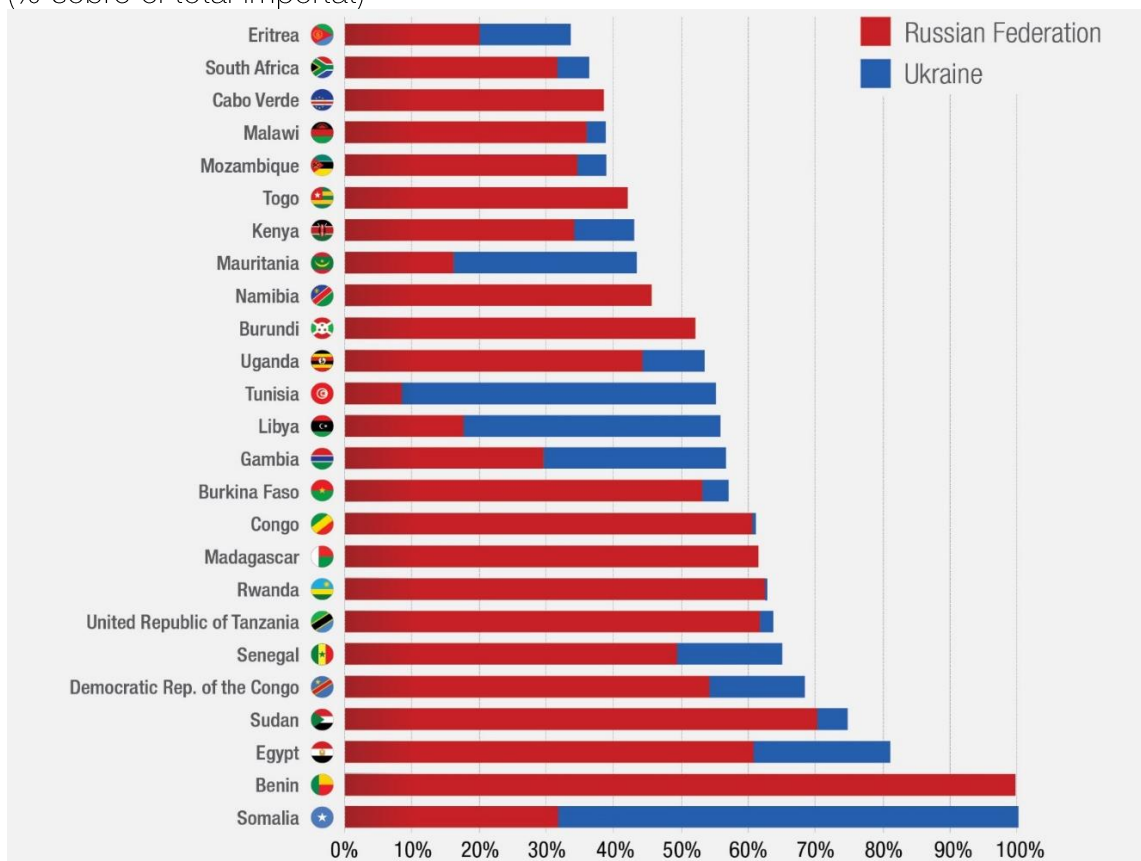
- La seguretat alimentària europea no està amenaçada, ja que la UE és exportadora neta d'aliments. Ucraïna, tot i ser un soci comercial important, només representa el 4,9% del total de les importacions agroalimentàries de la UE (quart exportador agroalimentari de la UE, després del Regne Unit, el Brasil i els Estats Units) i Rússia representa l'1,5% (20è país del rànquing).

- No obstant això, Europa té una gran dependència de certs productes: el 88% de l'oli de gira-sol d'Europa, el 57% del blat de moro, el 41% de la colza, i el 26% de la mel procedeixen d'Ucraïna.
- Més enllà d'aquestes dependències més directes que té la UE, Ucraïna i Rússia són grans productors de blat (14% de la producció mundial i el 25,6% de les exportacions).
- A més, Rússia és el primer exportador mundial de fertilitzants nitrogenats i segon proveïdor de fertilitzants potàssics i fosforats (el 30% de les importacions de fertilitzants de la UE procedeixen de Rússia). Les exportacions de nitrat d'amoni de Rússia estan suspeses temporalment des de principis de febrer.
- La guerra ha provocat el tancament dels ports ucraïnesos i està impedit la circulació de tots els vaixells comercials al mar interior d'Azov i el mar Negre. Al voltant del 90% de les exportacions de gra ucraïnès es transporten per mar i s'estan buscant vies alternatives per transportar els cereals cap Europa. Ukrzaliznytsia, l'administració estatal de transport ferroviari del país, està intentant organitzar l'exportació de cereals ucraïnesos via ferrocarril fins a Romania, Hongria, Eslovàquia i Polònia, des d'on es lliurarien als ports i els centres logístics dels països europeus.
- L'avaluació preliminar de la FAO suggereix que, com a resultat del conflicte, entre el 20 i el 30% de les àrees dedicades als cereals, el blat de moro i les llavors de gira-sol a Ucraïna no es plantaran o quedaran sense collir durant la temporada 2022/23.
- La cerca de proveïdors alternatius és una de les recomanacions de la FAO, però països productors com Argentina i els Estats Units estan patint fortes sequeres com a conseqüència del canvi climàtic. A més, els països productors de cereals comencen a aplicar restriccions a l'exportació. Hongria ha imposat controls a les exportacions de cereals, mentre que Turquia, Argentina, Sèrbia i Egipte han imposat prohibicions a les exportacions.
- El temor a la imminent escassetat de pinsos ha alimentat les peticions de retardar o fins i tot replantejar completament els plans de sostenibilitat de la UE per al sector agrícola. La Comissió Europea està estudiant suprimir temporalment el requisit de deixar una part de les terres de cultiu fora de la producció per contribuir a la protecció de la naturalesa, i utilitzar-la per cultivar pinsos.
- A més, s'estan alçant veus que demanen que les plantacions de matèries primeres agrícoles destinades a la producció de biofuels (especialment el blat de moro, el sucre i els olis vegetals) es reorientin a l'alimentació humana.
- El preu mundial del blat s'ha disparat fins a assolir màxims històrics a principis de març. Tot i que els darrers dies s'ha moderat lleugerament, el preu és manté un 70% per sobre de l'existent fa un any. El preu del blat de moro, en canvi, segueix sense canvis, prop del seu màxim històric (amb un augment del 38% interanual).
- El preu dels fertilitzants s'ha disparat un 142% interanual, cosa que es traduirà en un augment dels preus dels aliments.
- L'encariment dels preus dels aliments està augmentant el cost de la cistella de la compra. Mentre que en els països de renda alta aquest augment de cost és assumible, pels països

de renda baixa el xoc és potencialment molt major. Cal recordar que l'augment dels preus de cereals el 2010 va ser l'espurna de la Primavera Àrab.

- La seguretat alimentària no està garantida a l'Àfrica. Les simulacions de la FAO indiquen que el nombre de persones desnodrides podria augmentar entre 8 i 13 milions de persones el 2022, amb els augments més pronunciats a Àsia-Pacífic i l'Àfrica. L'ONU alerta que la situació és particularment greu a 18 països de l'Àfrica.
- A banda de l'augment de preus, hi ha països de renda baixa molt dependents de la importació de cereals d'Ucraïna. Al Líban, per exemple, el 90% del blat consumit procedeix d'Ucraïna; Turquia, Tunísia, el Iemen, Líbia, Egipte, Malàisia, Indonèsia, Bangladesh o el Pakistan també són grans importadors del blat ucraïnès. En el cas de la Xina, al voltant d'un terç de les importacions de blat de moro procedeixen d'Ucraïna i s'utilitzen per alimentar la cabana porcina més gran del món. La UNCTAD mostra que 16 països africans importen més de la meitat del blat de Rússia i Ucraïna.

Figura 1. Dependència de països africans al blat procedent de Rússia i d'Ucraïna
(% sobre el total importat)

Font: UNCTAD, 2022

1.3.2. Augment dels preus de l'energia

- Rússia és el segon exportador mundial de petroli, després de l'Aràbia Saudita. Segons l'Agència Internacional de l'Energia, la producció russa de petroli podria reduir-se una quarta part (3 milions de barrils diaris) a partir de l'abril, degut al boicot i les restriccions. Com a conseqüència, l'AIE preveu que, tot i que l'excedent d'Aràbia Saudita i els Emirats Àrabs Units compensi part del dèficit rus, l'oferta mundial no assolirà la demanda el segon i tercer trimestre de l'any.
- Rússia és el principal proveïdor dels combustibles fòssils de la UE: proveeix el 46% de les importacions de la UE de carbó, el 38% de les importacions de gas i el 26% de les importacions de cru de petroli.
- La dependència del gas rus és molt elevada en els països centreeuropeus: el percentatge d'importacions de gas provinent de Rússia és del 100% en el cas de Bulgària, el 80% a Polònia, al voltant del 60% a Àustria i Hongria, el 50% a Alemanya i el 40% a Itàlia.
- Alemanya ha anunciat que ha tancat un acord de subministrament de gas a llarg termini amb Qatar en la seva estratègia de cerca de proveïdors de gas alternatius a Rússia.
- Washington manté converses amb l'Iran per intentar arribar a un nou acord nuclear que permeti eliminar l'embargament petrolier sobre Teheran, cosa que permetria alliberar prop de 2 milions de barrils al dia a mitjà termini. També ha reobert contactes amb Veneçuela per cercar subministraments alternatius de petroli a canvi d'alleugerir les sancions a aquest país.
- Els preus de l'energia van assolir màxims històrics el 8-9 de març: el Brent va superar els 128 dòlars per barril, el carbó va arribar a 459,8 dòlars la tona i el preu del gas natural a Europa (TTF) va assolir els 227,8 euros el MWh. Els darrers dies els preus, tot i patir altes volatilitats, s'han corregit a la baixa. El Brent es situa al voltant dels 112 dòlars/barril i el carbó al voltant dels 335 dòlars/tona; el gas natural (TTF) és el que s'ha corregit més a la baixa fins els 98 euros el MWh (tot i que segueix sent sis vegades superior al preu de fa un any).
- El preu de l'electricitat a Espanya va assolir màxims històrics el 8 de març fins els 545 euros/MWh (en determinades franges horàries escalarà fins als 700 euros). Fa un any amb prou feines superava els 54 euros. Els darrers dies s'ha corregit i se situa al voltant dels 230 euros el MWh.
- L'OCDE demana apujar impostos als beneficis extraordinaris de les elèctriques per rebaixar la factura. Es tracta d'una mesura que ja han aplicat països com Itàlia i Romania i que l'OCDE demana de considerar a la resta de països de la Unió Europea.
 - La Comissió Europea ha anunciat que estudiarà totes les mesures d'emergència possibles per tal de limitar l'efecte contagi dels preus del gas en els de l'electricitat. A finals del mes de març, la Comissió Europea comunicarà les noves mesures a adoptar.

1.3.3. Matèries primeres crítiques

- Rússia controla aproximadament el 10% de les reserves mundials de coure i és un important productor d'alumini, níquel, platí i altres metalls preciosos que formen part de la fabricació de tota mena de productes, des d'electrodomèstics fins a ordinadors portàtils i telèfons mòbils. A més, és el principal productor de pal·ladi (un 40% de la producció mundial prové de Rússia), una matèria primera important per a l'electrificació dels vehicles.
- Rússia també controla el 13% de la producció de titani i acull la principal empresa proveïdora del món, VSMPO-AVISMA, que subministra titani als fabricants d'avions Boeing i Airbus. Boeing va anunciar a principis de març que li deixaria de comprar, mentre que Airbus segueix proveint-se de Rússia.
- La indústria dels xips depèn en gran mesura del neó d'origen ucraïnès. Ingas (ubicada a Mariupol) i Cryoin (Odessa), que produeixen prop de la meitat del subministrament mundial d'aquest ingredient clau per a la fabricació de xips, han aturat les operacions. Es preveu que les empreses petites es veurien afectades a curt termini, però les grans com TSMC, Intel o Samsung, amb més poder de compra i accés a inventaris, podrien retardar l'afectació. Les empreses d'altres països podrien iniciar la producció de neó, però trigarien entre nou mesos i dos anys a tenir el producte disponible.
- Els preus de l'alumini, níquel, zinc, coure, platí, plom, estany i pal·ladi van assolir nivells rècord entre el 4 i el 8 de març. En els darrers dies els preus s'han moderat tot i que es mantenen en nivells molt superiors als de fa un any.
- L'alça dels preus i potencials interrupcions del subministrament d'aquestes matèries primeres crítiques provocaran un augment dels preus de productes vitals, com ara les bateries, i dificultaran la fabricació de semiconductors, motors, automòbils i medicaments.

Taula 2. Evolució dels preus de l'energia i de les principals matèries primeres

Energia	Preu (21/3/2022)	% Var. Setmanal	% Var. Mensual	% Var. Interanual
Electricitat a Espanya (EUR/MWh)	229,7	-8,7%	25,3%	658,6%
Gas TTF (EUR)	98,0	-13,3%	24,5%	450,3%
Petroli Brent (USD/Bbl)	111,0	5,2%	16,1%	74,0%
Carbó (USD/tona)	334,5	-9,3%	43,0%	260,7%
Agricultura	Preu (21/3/2022)	% Var. Setmanal	% Var. Mensual	% Var. Interanual
Blat (USD/bushel)	10,7	0,1%	26,3%	70,7%
Soja (USD/bushel)	16,5	1,1%	3,3%	19,1%
Blat de moro (USD/bushel)	7,5	0,8%	11,8%	37,4%
Matèries primeres crítiques	Preu (21/3/2022)	% Var. Setmanal	% Var. Mensual	% Var. Interanual
Alumini (USD/tona)	3.500,0	5,5%	6,0%	55,2%
Pal·ladi (USD/tona.oz)	2.535,0	6,4%	8,2%	-2,9%
Platí (USD/tona.oz)	1.029,9	-0,1%	-4,3%	-13,0%
Níquel (USD/tona)	37.115,0	-23,0%	49,2%	128,4%
Coure (USD/Lbs)	4,6	3,4%	3,4%	12,4%
Zinc (USD/tona)	3.896,0	2,5%	8,3%	35,7%
Estany (USD/tona)	42.305,0	-4,1%	-4,2%	66,4%

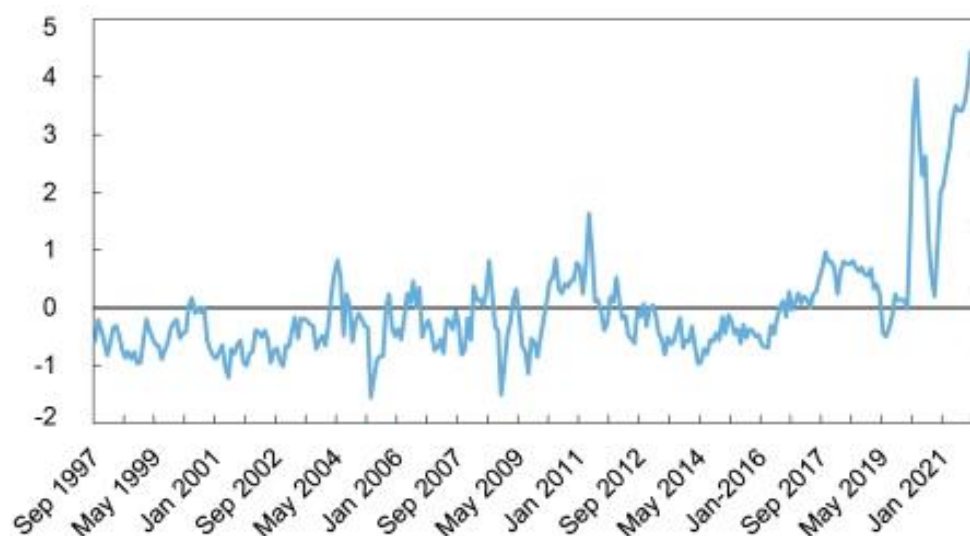
Font: Tradingeconomics i OMIE

1.3.4. Disrupcions en les cadenes de subministrament

- Les cadenes de subministrament que tenen connexions amb el mar Negre estan seriosament afectades per la destrucció dels ports de Mariupol i Odessa. El port d'Odessa és el principal punt de sortida de cereals d'Ucraïna i el port de Mariupol de ferro i acer; per tant, el subministrament de cereals i de ferro i acer cap a Europa es veu afectat.
- La naviliera danesa Maersk, la segona naviliera de contenidors del món, i les navilières MSC (italiana), CMA CGM (francesa) i Hapag Lloyd (alemanya) han suspès el tràfic de contenidors amb Rússia, amb l'excepció del comerç d'aliments, equips mèdics i humanitaris. Aquestes 4 empreses representen el 53% de la capacitat marítima mundial.

- DHL, Kuehne+Nagel, UPS, FedEx i DPD també han aturat tots els enviaments a Rússia, excepte els d'aliments i medicines.
- La càrrega aèria s'ha vist afectada pel tancament de l'espai aeri entre Europa i Rússia, mentre que els enviaments per ferrocarril s'enfronten a dificultats a causa de les sancions imposades als ferrocarrils russos.
- Els camioners ucraïnesos que treballen a Europa, especialment a Polònia, Eslovàquia i Hongria, estan abandonant els llocs de treball per lluitar contra l'exèrcit rus, cosa que agreuja la situació d'escassetat de mà d'obra en el transport. A més, la cadena de subministrament es pot veure perjudicada per la falta de tripulants degut a la guerra (segons el Consell Marítim Internacional, el 10,5% dels mariners són russos i el 4% són ucraïnesos).
- El sector agrari es veu afectat per les restriccions i l'augment de preus dels fertilitzants. Rússia és el primer exportador mundial de fertilitzants nitrogenats i segon proveïdor de fertilitzants potàssics i fosforats (el 30% de les importacions de fertilitzants de la UE procedeixen de Rússia). Les exportacions de nitrat d'amoni de Rússia estan suspeses temporalment des de principis de febrer i entre els grups de fertilitzants russos afectats per les sancions hi ha les empreses de potassa Uralkali i EuroChem i el productor de fosfats PhosAgro.
- Els sectors de la siderúrgia i la metal·lúrgia es veuen afectats per l'augment dels preus de l'energia i de matèries primeres com l'alumini i l'acer, així com per la interrupció del subministrament de ferro i acer provinents de Rússia per les sancions i d'Ucraïna pels efectes de la guerra. Algunes empreses siderúrgiques i del metall han hagut d'aturar parcialment la producció.
- Les empreses petroquímiques d'Europa i l'Àsia es veuen afectades per la pujada dels preus de la nafta, que s'obté del petroli cru i s'utilitza per fabricar resines i plàstics. Gairebé la meitat de les importacions europees de nafta procedeixen de Rússia.
- El sector de l'automoció es veu afectat per les disruptcions en les cadenes de valor i augment de preus de matèries primeres crítiques com el neó (provenen bàsicament d'Ucraïna), indispensable pels xips i semiconductors, o el pal·ladi (prové de Rússia), clau per a l'electrificació dels vehicles, així com l'acer, l'alumini, els plàstics o el vidre. Addicionalment el sector es veu afectat per la manca d'arnesos utilitzats per unir el cablejat elèctric (Ucraïna representa una cinquena part del subministrament europeu d'arnesos). Es calcula que els costos globals dels fabricants de vehicles podrien augmentar fins a una cinquena part en els propers mesos.
- El sector logístic i del transport es veu afectat per la pujada dels preus dels carburants. Els combustibles representen el 50% dels costos de les companyies navilieres i el 20-35% dels costos de l'aviació. A Espanya i Itàlia hi ha hagut aturades convocades pels transportistes amb repercussions en les cadenes de subministrament nacionals.

Figura 2. Índex de tensió en les cadenes de valor globals. 1997-2022
(desviació estàndard respecte la mitjana)

Font: Reserva Federal de Nova York

1.3.5. Atacs cibernètics

- Rússia podria desplegar la seva enorme capacitat cibernètica. Webs del govern ucraïnès (dels ministeris de defensa, afers externs i del interior) van caure el dijous 24 degut a un bombardeig de ciberatacs. Altres fonts asseguren que webs del govern, el parlament i els bancs ucraïnesos van patir també onades de ciberatacs amb un *malware* que esborrava les dades.
- Els grans bancs temen que el sistema SWIFT s'enfronti a una amenaça creixent d'atacs cibernètics russos. Existeix una gran preocupació ja que això afectaria de forma molt important a la xarxa financera global.
- Per la seva banda, Anonymous reivindica diversos atacs a infraestructures i institucions russes. Experts en ciberseguretat asseguren que es tracta d'una mobilització de hackers sense precedents.

1.3.6. Impactes macroeconòmics

- A nivell global, les conseqüències indirectes de la invasió de Rússia a Ucraïna (l'espiral inflacionista i l'efecte sobre la despesa dels consumidors i les inversions de les empreses) són superiors als impactes directes de la reducció del comerç amb Rússia, les sancions econòmiques imposades a Moscou i el contagi financer. L' OCDE calcula que la guerra retallarà 1 punt percentual el creixement del PIB mundial el 2022.
- La Unió Europea seria de les regions més afectades. Les primeres estimacions de l'impacte de la guerra entre Rússia i Ucraïna apunten a una reducció d'entre 1 i 2 punts

percentuals del PIB de la zona euro respecte l'estimació de desembre, segons el BCE; i d'1,4 punts percentuals del PIB segons l'OCDE.

- L'economia espanyola, malgrat ser una de les economies amb menys impacte directe de la guerra a Ucraïna, és molt vulnerable. És l'únic país de la zona euro que encara no ha recuperat els nivells de riquesa pre pandèmia i és una de les economies europees més endeutades i amb major risc de morositat (el percentatge de pimes en situació de vulnerabilitat a Espanya és d'un 7,1%, davant el 4,4% de l'eurozona el 2021). La reducció del volum de compra de bons sobirans per part del BCE limitarà encara més la política fiscal espanyola.
- L'espiral inflacionista s'agreuja i les prediccions del BCE apunten que la inflació de la zona euro superarà el 5% el 2022 i podria arribar al 7% en el pitjor dels escenaris.
- L'euro s'ha depreciat un 4% respecte el dòlar des de l'inici del conflicte i cotitza al voltant de 1,10 dòlars l'euro. La depreciació de l'euro fa que la importació d'energia (denominada en dòlars) per part d'Europa sigui encara més cara (inflació importada) i afegeix més pressió a l'espiral inflacionista.
- Brussel·les estudiarà al maig si amplia la suspensió de les normes fiscals un any més, fins al 2024.
- Els EUA poden sortir de la guerra amb un dany "moderat", amb una revisió del PIB a la baixa d'entre 0,8 punts percentuals (OCDE) i 1,2 punts percentuals (Fed).
- En el cas de Rússia i Ucraïna, les previsions són devastadores. Pel que fa a Rússia, el seu propi Banc Central pronostica una contracció del PIB del 9% pel 2022, tot i que algunes institucions com l'OCDE i l'IIF (Institut Internacional de Finances) són més pessimistes i estimen una caiguda de fins el 10% i 15% respectivament. Pel que fa a Ucraïna, l'FMI augura una caiguda del PIB que pot assolir el 25%-35% en funció del desenllaç de la guerra.
- Les sancions aplicades pels països occidentals han precipitat que més de 400 empreses multinacionals abandonin o aturin temporalment la seva activitat a Rússia. Un 44% han suspès temporalment la seva activitat deixant oberta la possibilitat de tornar a reprendre-la; el 35% han decidit retirar-se del país permanentment i el 20% han optat per quedar-se al país però aturar les inversions i reduir el nombre d'activitats comercials.
- El ruble s'ha depreciat fortament respecte el dòlar des del dimecres 16 de febrer i es va situar el 7 de març per sobre dels 139 rubles per dòlar, una depreciació del 46%, tot i que els darrers dies s'ha corregit lleugerament fins al voltant dels 105.
- El Banc Central de Rússia ha intervingut en el mercat de divises, ha doblat el tipus d'interès (del 9,5% al 20%) i ha alliberat reserves de capital (733.000 milions de rubles, 6.464 milions d'euros) per destinar-les a préstecs hipotecaris i de consum.
- Les autoritats russes van decidir tancar la borsa el dilluns 28 de febrer després de perdre més d'un 35% del seu valor. Actualment, es manté tancada.
- El bo a 10 anys del Tresor rus es va disparar fins al 19.9% el 4 de març, quan el Banc Central de Rússia va decidir aturar la comercialització d'aquest, però s'ha reduït el dia 21 fins al 13,9% (fa cinc mesos estava en el 7%) a la reobertura. A més, la probabilitat

d'incompliment a un any està ara en el 71%, segons ICE Data Services. Les agències internacionals de ràting han degradat el deute rus com a bo porqueria. El dilluns 28 de febrer, Rússia va prohibir els ciutadans transferir divises a l'estranger, cosa que podria posar en risc d'incompliment gran part dels 478.000 milions de dòlars del deute extern actual. Milers d'empreses russes molt endeutades poden entrar en fallida. El deute total en l'exterior de 18 grans empreses russes arriben als 60.000 milions de dòlars, el triple que el de l'Estat rus, amb el potencial perill de 'default' de grans empreses com Gazprom (6.280 milions de dòlars de deute).

- La relativa estabilitat de la moneda xinesa, en canvi, la pot convertir en un actiu refugi, cosa que suposaria un impuls per globalitzar la moneda xinesa i augmentar el seu ús en el comerç exterior i com a dipòsit de valor a les finances internacionals. L'ambició xinesa és deixar de dependre d'infraestructures financeres controlades pels països occidentals, com el SWIFT. La Xina té la seva pròpia versió, el CIPS, creat el 2015 i que compta amb unes 1.200 entitats afiliades (vs. 11.000 membres del SWIFT i 330 institucions del SPFS rus).

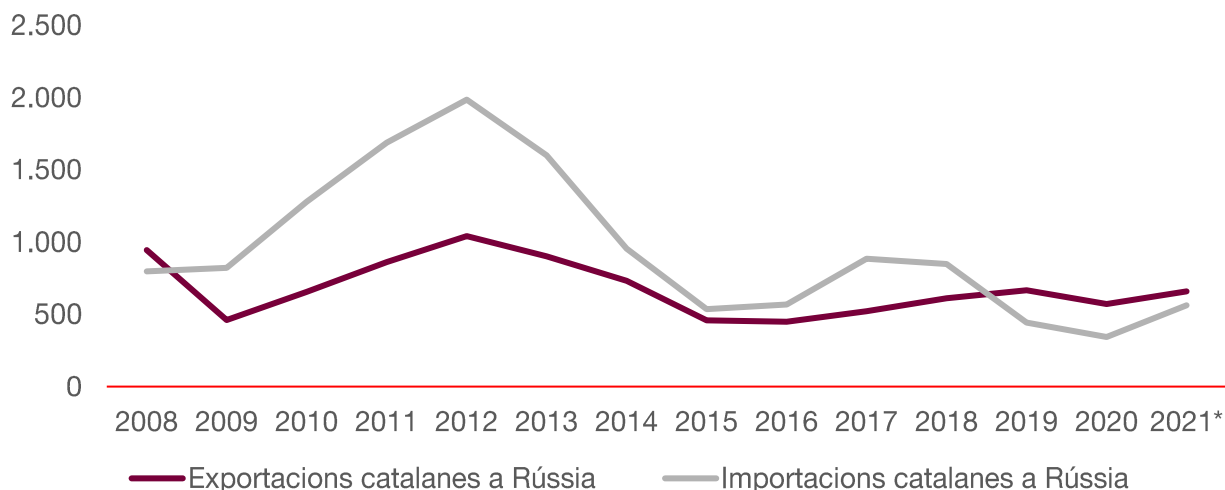
1.4. Afectació a Catalunya

1.4.1. Relacions comercials i inversió estrangera entre Catalunya i Rússia

- El veto rus a partir d'agost del 2014, que continua vigent, va afectar les exportacions catalanes de fruita i carn de porc a Rússia. Això va provocar una caiguda de les exportacions catalanes a Rússia del 18,8% el 2014 i del 37,4% el 2015. Tanmateix, les empreses catalanes dels sectors van reorientar les seves exportacions a altres mercats com, per exemple, la carn de porc als països asiàtics.
- Actualment, Rússia és el 22è destí de les exportacions catalanes i el percentatge que suposen les exportacions a Rússia sobre el total d'exportacions catalanes és molt baix: 0,8% el 2021(uns 659,2 milions d'euros).
- El 2021, hi va haver 643 empreses exportadores regulars catalanes que exportaven a Rússia.

Figura 3. Relacions comercials entre Catalunya i Rússia (2008-2021)

(milions d'euros)

*dades provisionals

Font: ACCIÓ a partir d'ICEX-Estacom

- Els principals productes catalans exportats a Rússia el 2021 són peces de vestir (25,3% del total), maquinària (12,8%), productes de perfumeria i cosmètica (8,8%), plàstics (8,0%) i productes farmacèutics (4,3%).
- Les sancions de la Unió Europea, amb la prohibició d'exportar productes "de luxe" a Rússia, afectaria l'exportació catalana de peces de vestir, maquinària i material elèctric, perfumeria, components de vehicles i joieria. Tanmateix, la prohibició es refereix tant sols a aquells articles el valor dels quals superi els 300€ (entre 750€ i 1.000€ en el cas de maquinària i material elèctric, 5.000€ en el cas dels components de vehicles i 50.000€ els vehicles). Aquesta mesura afecta principalment a les empreses franceses i italianes de luxe del sector de la confecció, perfums i cosmètica, certs productes alimentaris (xampany, etc.), diamants i joies, i a Alemanya pel que fa a l'automoció i material elèctric.

Taula 3. Principals 10 productes de les exportacions de Catalunya a Rússia (2021)

Sector	Volum (milions d'euros)	% s/total
Peces de vestir	166,8	25,3%
Maquinària	84,5	12,8%
Perfumeria i cosmètica	58,2	8,8%
Plàstics	52,8	8,0%
Productes farmacèutics	28,3	4,3%
Paper i cartró	24,4	3,7%
Vehicles (components)	19,2	2,9%
Matèries colorants	18,9	2,9%
Productes químics orgànics	16,6	2,5%
Aparells i material elèctric	15,5	2,4%
Ous	12,2	1,9%
Articles de joieria	11,8	1,8%
Resta	150,0	22,8%
Total	659,2	100%

Font: ACCIÓ a partir de ICEX-Estacom

- Pel que fa a les importacions, el percentatge que suposa Rússia sobre el total d'importacions catalanes també és molt baix: 0,6% el 2021 (562,4 milions d'euros).
- Els principals productes importats de Rússia el 2021 són els combustibles (69,1% del total), seguits de lluny pels residus de la indústria alimentària (4,2%, fonamentalment polpa de remolatxa) i els cereals (3,9%).
- Rússia no és un país molt rellevant per a les importacions de Catalunya de combustibles, ja que representen el 5,5% del total importat (5è país proveïdor). Catalunya no depèn energèticament de Rússia.
- Tampoc són rellevants les importacions de ferro i acer, alguns productes dels quals estan prohibits importar de Rússia arran de les sancions aplicades per la Unió Europea. Aquestes afecten un total de 3M€ dels 15,1M€ que Catalunya importa de Rússia el 2021. Independentment, les importacions de ferro i acer de Rússia, juntament amb les d'Ucraïna (afectades pel setge al port de Mariupol) tant sols representen el 2,2% del total importat per Catalunya de ferro i acer el 2021.

Taula 4. Principals 10 productes de les importacions de Catalunya a Rússia (2021)

Sector	Volum (milions d'euros)	% s/total
Combustibles	388,8	69,1%
Residus de la indústria alimentària	23,7	4,2%
Cereals	21,9	3,9%
Zinc	19,8	3,5%
Fosa de ferro i acer	15,1	2,7%
Cautxú	13,2	2,4%
Maquinària	10,0	1,8%
Llegums i hortalisses	8,8	1,6%
Adobs	6,6	1,2%
Productes químics orgànics	6,0	1,1%
Resta	48,5	8,6%
TOTAL	562,4	100%

Font: ACCIÓ a partir de ICEX-Estacom

Taula 5. Principals països proveïdors de Catalunya en la partida de combustibles (2021)

País	Volum (milions d'euros)	% s/total
Líbia	1.067,6	15,1%
Algèria	819,6	11,6%
Nigèria	674,7	9,6%
Guinea Equatorial	416,3	5,9%
Rússia	388,8	5,5%
Emirats Àrabs Units	385,8	5,5%
Països Baixos	373,4	5,3%
Itàlia	367,9	5,2%
Kazakhstan	297,2	4,2%
Angola	287,0	4,1%
Resta	1.974,6	28,0%
Total	7.053,0	100%

Font: ACCIÓ a partir de ICEX-Estacom

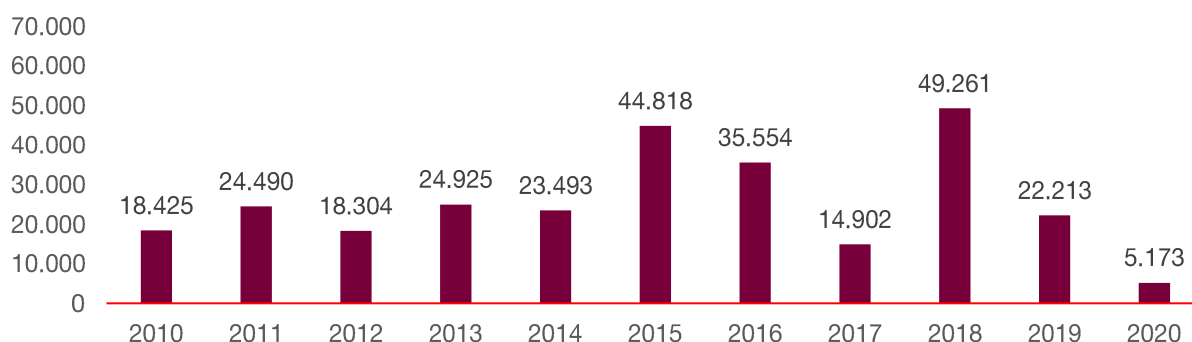
Taula 6. Principals països proveïdors de Catalunya de fosa de ferro i acer (2021)

País proveïdor de Catalunya	Volum (milions d'euros) 2021	% s/total
França	557,1	28,7%
Itàlia	322,6	16,6%
Turquia	163,0	8,4%
Alemanya	159,3	8,2%
Índia	90,8	4,7%
Regne Unit	85,7	4,4%
Portugal	74,4	3,8%
Xina	65,9	3,4%
Finlàndia	50,7	2,6%
Àustria	41,5	2,1%
Bèlgica	38,4	2,0%
Suècia	31,8	1,6%
Països Baixos	31,6	1,6%
Ucraïna	27,3	1,4%
Egipte	26,7	1,4%
Vietnam	20,0	1,0%
República Txeca	17,1	0,9%
Tunísia	15,9	0,8%
Rússia	15,1	0,8%
Polònia	14,6	0,8%
Resta	93,7	4,8%
TOTAL	1.943,5	100%

Font: ACCIÓ a partir de ICEX-Estacom

- La inversió estrangera directa (IED) de Rússia a Catalunya és poc significativa: representa el 0,6% del total de la IED rebuda en els darrers cinc anys (127,1 milions d'euros). Van destacar especialment el 2018, amb 49,3 milions d'euros (construcció d'edificis i serveis d'allotjament) i el 2016, amb 35,6 milions d'euros (serveis d'allotjament). EL 2020, la inversió només va ser de 5,2 milions d'euros (principalment les activitats immobiliàries), mentre que el 2021 (de gener a setembre) va ser de 7,5 milions d'euros (principalment la construcció).

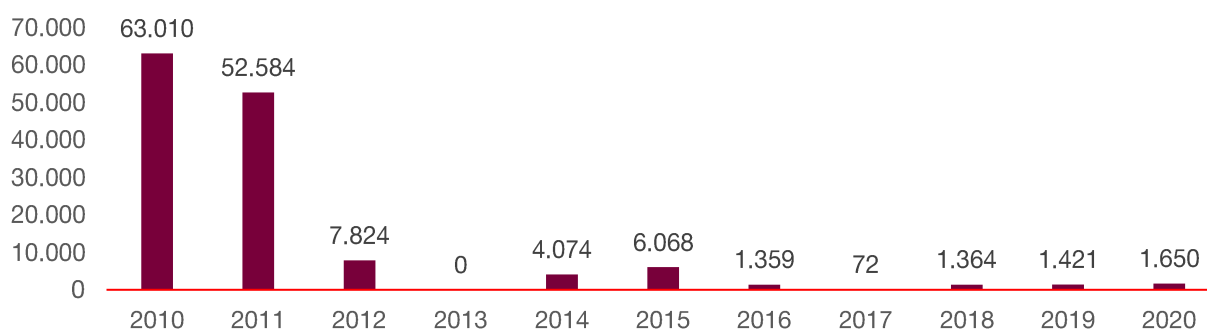
Figura 4. Inversió estrangera de Rússia a Catalunya entre el 2010 i el 2020
(milers d'euros)

Font: Datainvox-Ministerio de Industria, Comercio y Turismo

- La IED de Catalunya a Rússia en els darrers cinc anys és insignificant (5,9 milions d'euros, material elèctric).

Figura 5. Inversió estrangera de Catalunya a Rússia entre el 2010 i el 2020
(milers d'euros)

Font: Datainvox-Ministerio de Industria, Comercio y Turismo

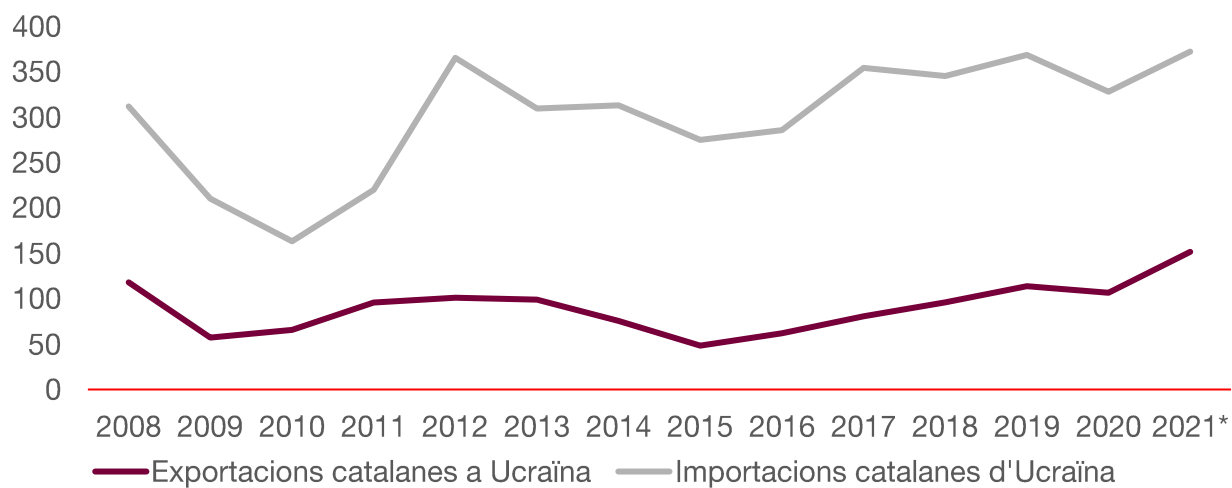
1.4.2. Relacions comercials i inversió estrangera entre Catalunya i Ucraïna

- Actualment, Ucraïna és el 55è destí de les exportacions catalanes el 2021 i el percentatge que suposen les exportacions a Ucraïna sobre el total d'exportacions catalanes és molt baix: 0,2% el 2021 (151,6 milions d'euros).

- El 2021 hi ha 417 empreses exportadores regulars catalanes que exporten a Ucraïna.

Figura 6. Relacions comercials entre Catalunya i Ucraïna (2008-2021)

(milions d'euros)

*Dades provisionals

Font: ICEX-Estacom

- Els principals productes de les exportacions catalanes a Ucraïna el 2021 són peces de vestir (12,4% del total), maquinària (10,7%), perfumeria i cosmètica (8,7%), vehicles (5,7%) i plàstics (5,3%).

Taula 7. Principals 10 productes de les exportacions de Catalunya a Ucraïna (2021)

Sector	Volum (milions d'euros)	% s/total
Peces de vestir	18,8	12,4%
Maquinària	16,2	10,7%
Perfumeria i cosmètica	13,2	8,7%
Vehicles	8,6	5,7%
Plàstics	8,1	5,3%
Preparacions alimentàries	7,8	5,1%
Carn	7,2	4,8%
Combustibles	6,6	4,4%
Begudes	6,6	4,4%
Productes farmacèutics	5,1	3,4%
Resta	53,3	35,2%
Total	151,6	100%

Font: ACCIÓ a partir de ICEX-Estacom

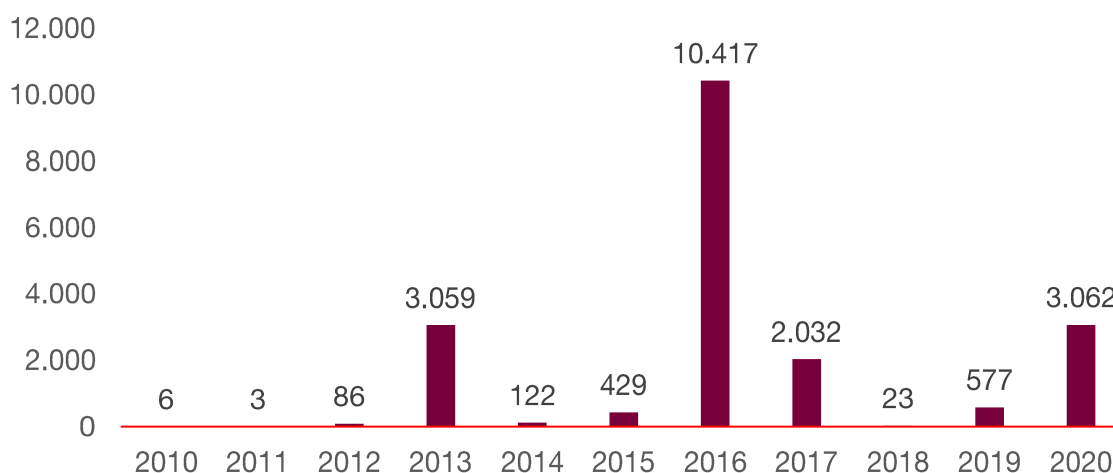
- Pel que fa a les importacions, el percentatge que suposa Ucraïna sobre el total d'importacions catalanes també és molt baix: 0,4% el 2021 (372,2 milions d'euros).
- Els principals productes importats d'Ucraïna el 2021 són el blat de moro (59,7% del total), l'oli de gira-sol (13,1%) i la fosa de ferro i acer (7,3%).
- Ucraïna és un país molt rellevant per a les importacions de Catalunya tant de blat de moro com de l'oli de gira-sol, ja que n'és el principal proveïdor amb el 34,9% i el 43,7% respectivament del total importat d'aquests dos productes.

Taula 8. Principals 10 productes de les importacions de Catalunya a Ucraïna (2021)

Sector	Volum (milions d'euros)	% s/total
Blat de moro	222,1	59,7%
Oli de gira-sol	48,7	13,1%
Fosa de ferro i acer	27,3	7,3%
Blat	16,2	4,4%
Residus de la indústria alimentària	9,6	2,6%
Productes químics orgànics	7,4	2,0%
Mobles	5,5	1,5%
Material elèctric	4,4	1,2%
Colorants	3,5	0,9%
Maquinària	3,1	0,8%
Resta	24,2	6,5%
TOTAL	372,2	100%

Font: ACCIÓ a partir de ICEX-Estacom

- La inversió estrangera directa (IED) d'Ucraïna a Catalunya és insignificant: 16,1 milions d'euros en els darrers cinc anys. Va destacar especialment el 2016, amb 10,4 milions d'euros, principalment destinats a activitats immobiliàries.
- La IED de Catalunya a Ucraïna els darrers cinc anys és nul·la.

Figura 7. Inversió estrangera d'Ucraïna a Catalunya entre el 2010 i el 2020
(milers d'euros)

Font: Datainvox-Ministerio de Industria, Comercio y Turismo

1.4.3. Disrupcions en les cadenes de subministrament

- Catalunya necessita importar grans quantitats de blat de moro per generar l'aliment dels animals de granja. Les empreses catalanes de producció càrnia, especialment les del porc, i els seus derivats (llet, ous, etc.) pateixen un fort increment dels preus del pinso.
- No es tem pel desaprovionament a curt termini perquè el cereal provinent d'Ucraïna entra principalment pel port de Tarragona (principal porta d'entrada dels cereals a la Mediterrània) els mesos de desembre, gener i febrer; segons el propi Port de Tarragona, ja ha arribat més del 80% dels cereals de tot l'any 2022 (al voltant de 700.000 tones de les 850.00 que rep anualment). Tanmateix, a mig termini l'afectació pot ser rellevant ja que la guerra a Ucraïna pot impedir la sembra de cereals a la primavera en aquest país i, juntament amb la sequera que està patint Europa, es pot veure compromesa l'oferta a partir del segon semestre de l'any.
- L'augment dels preus dels cereals i de l'oli de gira-sol afecta a tota la indústria alimentària, ja que s'utilitza en la fabricació de molts productes com farina, pasta, brioxeria, margarina, mantega, xocolata, conserves de peix, etc. Per exemple les empreses de conserves de peix usen l'oli de gira-sol pel 56% de la seva activitat i temen que en tres o quatre setmanes es produeixen desajustos de subministrament. També s'està produint augment dels preus de productes substitutius com l'oli d'oliva o el de soja.
- Les empreses exportadores catalanes de sectors concrets com peces de vestir, maquinària i béns d'equip, perfumeria i cosmètica, i plàstics també es poden veure afectades per les sancions, les disrupcions en les cadenes de subministrament i l'aturada de l'activitat. Les sancions també afecten a les empreses catalanes de productes i tecnologies específiques per refinar petroli i serveis relacionats. La caiguda del ruble també afecta el consum a Rússia d'altres productes com és el cas de l'oli d'oliva. Tanmateix, Rússia no es troba entre els deu principals mercats de destí de l'oli d'oliva català (només representa el 2,5% de les exportacions totals d'oli d'oliva catalanes).
- Les empreses catalanes vinculades al sector de l'automoció poden veure's afectades degut a les disrupcions en les cadenes de valor i l'augment de preus de matèries primeres crítiques com el neó, indispensable pels xips i semiconductors, o el paladí, clau per a l'electrificació dels vehicles, així com l'acer, l'alumini, plàstics o vidre. Addicionalment el sector es veu afectat per la pujada del preu de l'energia i els combustibles i la manca de producció de cables per subministrar als fabricants de vehicles europeus (alguns dels quals han hagut d'aturar les seves plantes per l'escassetat d'aquest component).
- Els alts preus de l'energia ja han forçat l'aturada parcial d'activitats d'empreses siderúrgiques i químiques. Altres sectors intensius en energia que poden veure's afectats són el paper, els plàstics i els fertilitzants. En el cas dels fertilitzants hi ha serioses dificultats per importar de Rússia fertilitzants nitrogenats, com l'amoníac, potassa i fosfats. Les empreses russes de potassa i fosfats estan afectades per les sancions. L'empresa petroquímica catalana també es veurà afectada per la pujada dels preus de la nafta, que s'obté del petroli cru i s'utilitza per fabricar resines i plàstics, ja que gairebé la meitat de les importacions europees de nafta procedeixen de Rússia.

- Addicionalment, el sector pesquer i el sector logístic també es veuen afectats per l'alt preu dels carburants. Els transportistes autònoms espanyols van convocar una aturada indefinida a partir del 14 de març, que està provocant problemes en les cadenes de subministrament nacionals de molts sectors
- L'elevat preu de l'energia, tant del gas i la gasolina com de l'electricitat, pot arribar a comprometre la viabilitat del 16,4% de les pimes catalanes, segons una enquesta de la patronal Pimec.
- El sector turístic és un altre dels sectors afectats. El 2019, van visitar Catalunya més de 200.000 ucraïnesos i 795.000 russos, que van gastar més de 1.160 milions d'euros. De fet, l'aeroport de Barcelona ha hagut de cancel·lar les rutes previstes amb Ucraïna d'aquest estiu; en concret, una xifra rècord de set operadors i 37 vols setmanals. El tancament de l'espai aeri rus suposa un retard de fins a quatre hores per als viatgers asiàtics. A més, els potencials turistes a Catalunya es veuran amenaçats pel temor de la guerra a Europa i per la inflació que colpeja cada cop més el poder adquisitiu dels clients nacionals i estrangers.
- Actualment, hi ha 71 filials catalanes a Rússia (de 51 empreses matriu) i 11 filials catalanes a Ucraïna (de 8 empreses matriu). Les empreses catalanes amb instal·lacions físiques a Ucraïna han hagut d'aturar la seva activitat al país i les instal·lades a Rússia es veuen seriosament afectades.
- L'afectació a Catalunya de la prohibició temporal del Govern rus d'exportar un llistat de 200 productes a l'exterior és insignificant. La importació catalana conjunta d'aquests 200 productes provinents de Rússia representa només el 2,3% del total importat de Rússia i el 0,05% del total importat del món d'aquests productes.

1.4.4. Diversificació del subministrament a altres països

- Les empreses catalanes que importen blat de moro, oli de gira-sol o altres productes provinents d'Ucraïna hauran de buscar solucions i diversificar el proveïment d'aquests productes a altres països que disposin d'aquestes matèries primeres.
- En el cas del blat de moro, es tractaria de diversificar les compres catalanes a països com els Estats Units, l'Argentina, Hongria o Polònia, ja que són països que es troben entre els principals exportadors mundials d'aquests productes i, per contra, Catalunya no importa blat de moro d'aquests països.
- El Ministeri d'Agricultura recentment ha emès una resolució on es flexibilitzen temporalment els requisits per importar blat de moro de l'Argentina i el Brasil i es preveu que properament també es faci amb el gira-sol. Espanya també ha sol·licitat que s'obri la importació de blat de moro genèticament modificat des dels Estats Units.
- Una altra de les mesures sol·licitades és que la UE permeti cultivar les superfícies que la PAC ara obliga a deixar en guaret per sembrar gira-sol. Només a Castella i Lleó hi ha 500.000 hectàrees que són susceptibles d'aportar oleaginoses, una de les principals bases per alimentar el bestiar. També es demana que s'alliberin els requisits per tal que

els pagesos catalans i espanyols puguin incrementar la seva capacitat productiva de blat de moro o gira-sol i així dependre menys de les importacions.

Taula 9. Principals països exportadors mundials de blat de moro (esquerra) i principals països d'on Catalunya importa blat de moro (dreta)

País exportador mundial	Volum (milions de dòlars) 2020	% s/total	País d'on Catalunya importa	Volum (milions d'euros) 2021	% s/total
Estats Units	9.575.477	26,0%	Ucraïna	222.089	34,9%
Argentina	6.078.000	16,5%	Brasil	111.909	17,6%
Brasil	5.853.003	15,9%	França	111.863	17,6%
Ucraïna	4.883.689	13,2%	Romania	88.138	13,9%
França	1.719.245	4,7%	Canadà	41.795	6,6%
Romania	1.225.773	3,3%	Sèrbia	29.868	4,7%
Hongria	1.015.880	2,8%	Bulgària	15.218	2,4%
Sèrbia	644.611	1,7%	Sud-àfrica	13.113	2,1%
Sud-àfrica	564.615	1,5%	Resta	1.846	0,3%
Bulgària	502.766	1,4%	TOTAL	635.839	100%
Rússia	395.244	1,1%			
Índia	389.280	1,1%			
Birmània	382.695	1,0%			
Paraguai	322.343	0,9%			
Polònia	322.176	0,9%			
Resta	3.002.976	8,1%			
TOTAL	36.877.773	100%			

Nota: en verd, principals països exportadors mundials que no es troben entre els principals països d'on Catalunya importa el producte en qüestió.

Font: ACCIÓ a partir de Trademap-ITC i ICEX-Estacom

- En el cas de l'oli de gira-sol, es tractaria de diversificar les compres catalanes a països com Hongria, l'Argentina, Alemanya, Bèlgica, Romania o Sèrbia, ja que són països que es troben entre els principals exportadors mundials d'aquests productes i, per contra, Catalunya no importa oli de gira-sol d'aquests països.

Taula 10. Principals països exportadors mundials de gira-sol (esquerra) i principals països d'on Catalunya importa oli de gira-sol (dreta)

País exportador mundial	Volum (milions de dòlars) 2020	% s/total	País d'on Catalunya importa	Volum (milions d'euros) 2021	% s/total
Ucraïna	5.319.357	39,5%	Ucraïna	48.748	43,7%
Rússia	2.472.111	18,3%	Bulgària	41.638	37,4%
Turquia	736.898	5,5%	França	8.214	7,4%
Països Baixos	730.531	5,4%	Estats Units	5.190	4,7%
Hongria	481.574	3,6%	Mèxic	3.085	2,8%
Argentina	454.871	3,4%	Turquia	1.047	0,9%
Bulgària	454.681	3,4%	Països Baixos	927	0,8%
França	399.463	3,0%	Itàlia	755	0,7%
Espanya	252.571	1,9%	Estònia	492	0,4%
Alemanya	223.901	1,7%	Argentina	378	0,3%
Bèlgica	193.993	1,4%	Àustria	336	0,3%
Romania	172.094	1,3%	Resta	618	0,2%
Sèrbia	138.578	1,0%	TOTAL	111.429	100%
Estats Units	115.713	0,9%			
Malàisia	107.939	0,8%			
Resta	1.225.766	9,1%			
TOTAL	13.480.041	100%			

Nota: en verd, principals països exportadors mundials que no es troben entre els principals països d'on Catalunya importa el producte en qüestió.

Font: ACCIÓ a partir de Trademap-ITC i ICEX-Estacom

1.4.5. Conclusions de l'afectació econòmica per a Catalunya

- El pes de les exportacions catalanes a Rússia i Ucraïna respecte el total exportat per Catalunya és poc rellevant. Tanmateix, les empreses exportadores de sectors concrets com peces de vestir, maquinària i béns d'equip, perfumeria i cosmètica, i plàstics es poden veure afectades per les sancions, les disrupcions en les cadenes de subministrament i l'aturada de l'activitat. Les sancions també afecten a les empreses catalanes de productes i tecnologies específiques per refinar petroli i serveis relacionats.
- La caiguda del ruble també afecta el consum a Rússia d'altres productes com és el cas de l'oli d'oliva.
- L'afectació per a les importacions de Catalunya és rellevant pel que fa al blat de moro i l'oli de gira-sol provinents d'Ucraïna, ja que n'és el principal proveïdor.

- Les empreses catalanes haurien de substituir la importació d'Ucraïna amb la diversificació de les compres a altres països: els Estats Units, l'Argentina, Hongria o Polònia en el cas del blat de moro; i Hongria, l'Argentina, Alemanya, Bèlgica, Romania o Sèrbia pel que fa a l'oli de gira-sol. El Ministeri d'Agricultura recentment ha emès una resolució on es flexibilitzen temporalment els requisits per importar blat de moro de l'Argentina i el Brasil i es preveu que properament també es faci amb el gira-sol.
- Les disrupcions en el subministrament de cereals està impulsant a l'alça els preus dels aliments, tant per l'alimentació animal com humana. Si bé a curt termini no es tem per la manca de subministrament (perquè ja ha arribat més del 80% dels cereals provinents d'Ucraïna necessaris per a l'any 2022), l'afectació pot ser rellevant de cara al segon semestre de l'any.
- L'alça dels preus dels cereals i l'oli de gira-sol afecta a tota la indústria alimentària ja que s'utilitzen en la fabricació de molts productes com farina, pasta, brioixeria, margarina, mantega, xocolata, conserves de peix, etc.
- Pel que fa als combustibles provinents de Rússia, la importació està molt més diversificada i l'afectació en el subministrament serà menor. Catalunya no depèn energèticament de Rússia. Tanmateix, el fort augment dels preus de l'energia (petroli i gas) agreuja l'espiral inflacionista.
- Els sectors més afectats són el ramader i el càrnic, la indústria alimentària, així com les empreses intensives en energia (siderúrgia, metal·lúrgia, química, paper, plàstics, fertilitzants) i l'automoció. Addicionalment, el sector pesquer i el sector logístic també es veuen afectats per l'alt preu dels carburants. A més, el sector turístic està patint la cancel·lació de vols de turistes russos i ucraïnesos a l'estiu i es veurà afectat per la incertesa de la guerra i la pèrdua de capacitat adquisitiva dels turistes europeus i nacionals.
- En definitiva, a Catalunya, les conseqüències indirectes de la invasió de Rússia a Ucraïna són molt superiors als impactes directes de la reducció del comerç amb Rússia i les sancions econòmiques imposades a Moscou.
- L'espiral inflacionista ja es comença a veure reflectida a l'IPC del mes de febrer, amb un augment del 7,4% interanual. L'acceleració de la reducció del volum de compra de bons sobirans anunciada pel BCE i la possible pujada de tipus d'interès tindrà efectes importants a Espanya (i a Catalunya) ja que és una de les economies europees més endeutades i amb major risc de morositat.
- L'escalada de preus energètics i la pèrdua de capacitat adquisitiva del consumidor pot comprometre la viabilitat de moltes pimes catalanes, amb la conseqüent destrucció de llocs de treball.

Passeig de Gràcia, 129
08008 Barcelona
accio.gencat.cat
catalonia.com

 @accio_cat

 @catalonia_ti